

порушенням прав людини на життя, гідність і недоторканність. Також мають місце порушення права громадян України на охорону здоров'я, такі як: відсутність доступу до медичної допомоги та проблеми зі здоров'ям, спричинені пораненнями, отриманими під час бойових дій. Позбавлення власної домівки або неможливість покинути окуповану територію внаслідок війни також можна віднести до посягань на права людини і громадянина.

Під час війни діти є вразливими і можуть бути розлучені з батьками або позбавлені доступу до освіти та медичної допомоги. «Під час війни порушуються всі права дитини: право на життя, право бути з сім'єю і громадою, право на здоров'я, право на розвиток особистості, а також право на турботу і захист», – зазначається у звіті ООН 1996 року «Вплив збройного конфлікту на дітей»[4].

В умовах воєнного стану деякі конституційні права громадян можуть бути обмежені з метою більш ефективної мобілізації державних ресурсів для протидії військовій агресії. Однак основні конституційні права громадян, закріплені в статтях 24-25, 27-29, 40, 47, 52, 61, 55-63, не можуть бути обмежені в жодному разі.

Література:

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022. Електронний ресурс.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 19.04.2023).

2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 29 вересня 2022 р. № 389-VIII / Верховна Рада України. Електронний ресурс.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 19.04.2023).

3. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

4. Діти та збройні конфлікти: нормативно-правова база. War Childhood Museum Ukraine. Електронний ресурс.

URL: <https://warchildhood.org/ua/children-and-armed-conflict-legal-framework/> (дата звернення: 19.04.2023).

УДК 342.7

*Д.В. Чупайда, студентка групи 101-П
Наук. керівник - І.К. Шумський, к.ю.н., старший викладач
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ

Об'єм правових засобів захисту в сучасний період значно розширено завдяки підключенню до національних, внутрішньодержавних механізмів механізму захисту прав та свобод людини міжнародної юрисдикції.

Конституція України як внутрішньодержавний акт, безпосередньо пов'язана із міжнародним правом, враховує його найбільш важливі положення, визнає на конституційному рівні юридичну чинність міжнародних правових актів.[1, с. 150] Про це свідчить і положення статті 9 Конституції України, де зазначено, що українська національна система права припускає безпосередню дію ратифікованих норм міжнародних договорів поряд з національним законодавством, але пріоритет останнього полягає у тому, що саме воно забезпечує засоби реалізації, охорони та захисту прав людини.

Міжнародний механізм захисту прав людини за своїм змістом є наднаціональним, який виражає надії простої людини, права якої порушено.

Важливу роль у процесі захисту прав і свобод людини відіграє «Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод», й відповідно, Європейський Суд з прав людини, що функціонує у правовому полі Конвенції та інших міжнародних угод у сфері прав людини. [2] Формування механізму захисту прав людини у контексті Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод вимагає запровадження таких складників діяльності органів влади: внесення змін до законодавства та практики застосування рішень Європейського Суду з прав людини; внесення змін до адміністративної практики; забезпечення юридичної експертизи законопроектів; забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики ЄСПЛ тих категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із правозастосуванням та з триманням людей в умовах позбавлення волі. [3, с. 32]

Європейський суд з прав людини є незалежним міжнародним органом, встановленим згідно з Європейською конвенцією про права людини.

Конвенція є угодою, за якою держави-учасниці Ради Європи - організації, діяльність якої присвячено захисту принципів демократії, верховенства права і поваги до прав людини, - повинні забезпечувати певні загально визнанні права людини.

В Україні правам людини присвячено розділ II Конституції України "Права, свободи та обов'язки людини і громадянина", в якому перелік прав людини виходить за рамки гарантованих Конвенцією. Однак це не може стати перешкодою застосуванню Конвенції, стаття 53 якої передбачає, що "ніщо в цій Конвенції не може тлумачитись як таке, що обмежує або порушує будь-які права й основні свободи людини, які можуть гарантуватися законами будь-якої Високої Договірної Сторони чи будь-якою іншою угодою, в якій вона бере участь". [4]

Варто зазначити, що дійсний статус міжнародного права в національній правовій системі визначається не лише конституційними

нормами. Він передусім визначається бажанням українських національних судів застосовувати норми міжнародного права у своїх рішеннях. Саме так працюють суди більшості європейських держав, прямо застосовуючи положення Конвенції.

Важливо розуміти, що для створення реально функціонуючого механізму захисту прав і свобод людини аж ніяк не достатньо декларувати, що текст Конвенції є частиною національного права. Істинною метою Конвенції повинно стати зведення стандартів захисту прав людини в державах-учасниках до спільного мінімального стандарту.

У сучасному світі усі демократичні держави, якою є і Україна, повинні прагнути до загальноєвропейського конституційного порядку захисту прав людини, при якому громадяни знаходили б захист своїх прав та свобод у рамках національної правової системи.

Література:

1. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького: журнал. Серія Право. Івано-Франківськ : 2023. Вип. 15 (27). Т. 1. 290 с.*

2. *Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та протоколів N 2, 4, 7 та 11 до Конвенції : Закон України від 13.03.2006 р. №475/97-ВР. Електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475/97-%D0%B2%D1%80#Text>*

3. *Баитанник А. Г. Механізм захисту прав і свобод людини у контексті реалізації положень конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. Випуск 1, 2023. С. 29-34.*

4. *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція прав людини): Закон України від 17 липня 1997 року №475. Електронний ресурс. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text/*